

centrum adiktologie

PSYCHIATRICKÉ KLINIKY

1. LF A VFN

UNIVERZITA KARLOVA

V PRAZE

Ochranné léčení – kde je chyba?

*Kritické hodnocení procesu před
nástupem do ochranné léčby*

Pavína Müllerová, Hana Gajdošíková

AT konference, Měříň, 6. - 10. 5. 2007

Cíl workshopu

- kriticky zhodnotit aktuální praxi v ukládání ochranného léčení (OL)
- navrhnout postupy, které by mohly vést ke zvýšení efektivity ochranného léčení

Otázka pro vás!

- Domníváte se, že ochranná léčba je/není funkční nástroj při práci s uživateli drog?
A proč?

Pojem ochranná léčba

- ochranné opatření x trest
- léčba nemoci, která souvisí s páčáním trestném činnosti
- u uživatelů OPL – OL protitoxikomanická
- ukládá se vedle trestu (výjimečně namísto trestu)
- ústavní x ambulantní OL

Ochranná léčba x trest

- **OCHRANNÉ OPATŘENÍ**

- obsahem újma a omezení práv pachatele/klienta
- trvá dokud to vyžaduje splnění účelu nebo nevyjde najevo, že účelu dosáhnout nelze
- vyvolaná újma pouze prostředkem pro ochranu společnosti
- neuplatňuje se zásada úměrnosti (společenská nebezpečnost a intenzita újmy)
- neobsahuje prvek morálního odsouzení
- výkon ochranných opatření se nepromlčuje, nezahlazují se a ani nemohou být prominuta cestou milosti

- **TREST**

- obsahem újma a omezení práv pachatele/klienta
- trvá předem známou dobu
- jednou z funkcí ochrany společnosti
- zásada přímé úměrnosti mezi výší společenské nebezpečnosti a intenzitou uložené újmy
- morální odsouzení spáchaného TC
- možné promlčení, zahlazení, milost

Kdo OL ukládá?

- **trestní soud**
- obvykle na návrh státní zástupce
- nelze uložit trestním příkazem
- součástí rozsudku nebo usnesení (tam, kde neprobíhá HL, např. zastavení tr. stíhání)

Komu se OL protitoxikomanická ukládá?

- pachatelé oddávající se zneužívání návykové látky, kteří spáchali TČ pod jejím vlivem nebo v souvislosti s jejím zneužíváním
- neukládá se, je-li zjevné, že účelu nelze dosáhnout

Účel ochranného léčení – nucení k léčbě

- snaha o **přinucení** klienta ke změně
- Kudrle: *„...je možností ve smysli pomoci zvnějšku. Obviněnému má umožnit projít léčbou, když vnitřní struktury jeho osobnosti nevytvořily dostatečnou spontánní motivaci k léčbě a nejsou předpoklady, že by setrval v kontaktu dostatečně dlouhou dobu.“*

Otázka pro vás!

- Jak byste charakterizovali pojem nucená léčba?

Nucení k „dobrovolné“ léčbě?

Kudrle: Donucení je integrální součástí každé léčby problémového uživatele nebo závislého.

- Jaké jsou důvody, proč klient vstupuje dobrovolně do léčby?

Neúčinné nucení k léčbě

- je spojeno s moralizováním, přesvědčováním, expertním názorem
- bere možnost klientovi možnost volby
- je pro klienta nesrozumitelné
- působí nepřímou (nejsou jasné přímé souvislosti a podstata problému)
- přílišná obecnost

Motivovaný x nemotivovaný klient

Motivovaný klient

- mluví o potřebě změny
- říká, že není se svým stavem spokojen
- vyjadřuje touhu po pomoci zvenku
- souhlasí s pracovníkem
- připouští, že užívá problémově/je závislý
- řídí se radami pracovníka

Nemotivovaný klient

- nemluví o potřebě změny
- nezajímá se o svůj stav
- nevyhledává sám podporu a pomoc
- nesouhlasí s pracovníkem
- odmítá, že užívá problémově/je závislý
- nenásleduje pracovníkovi rady

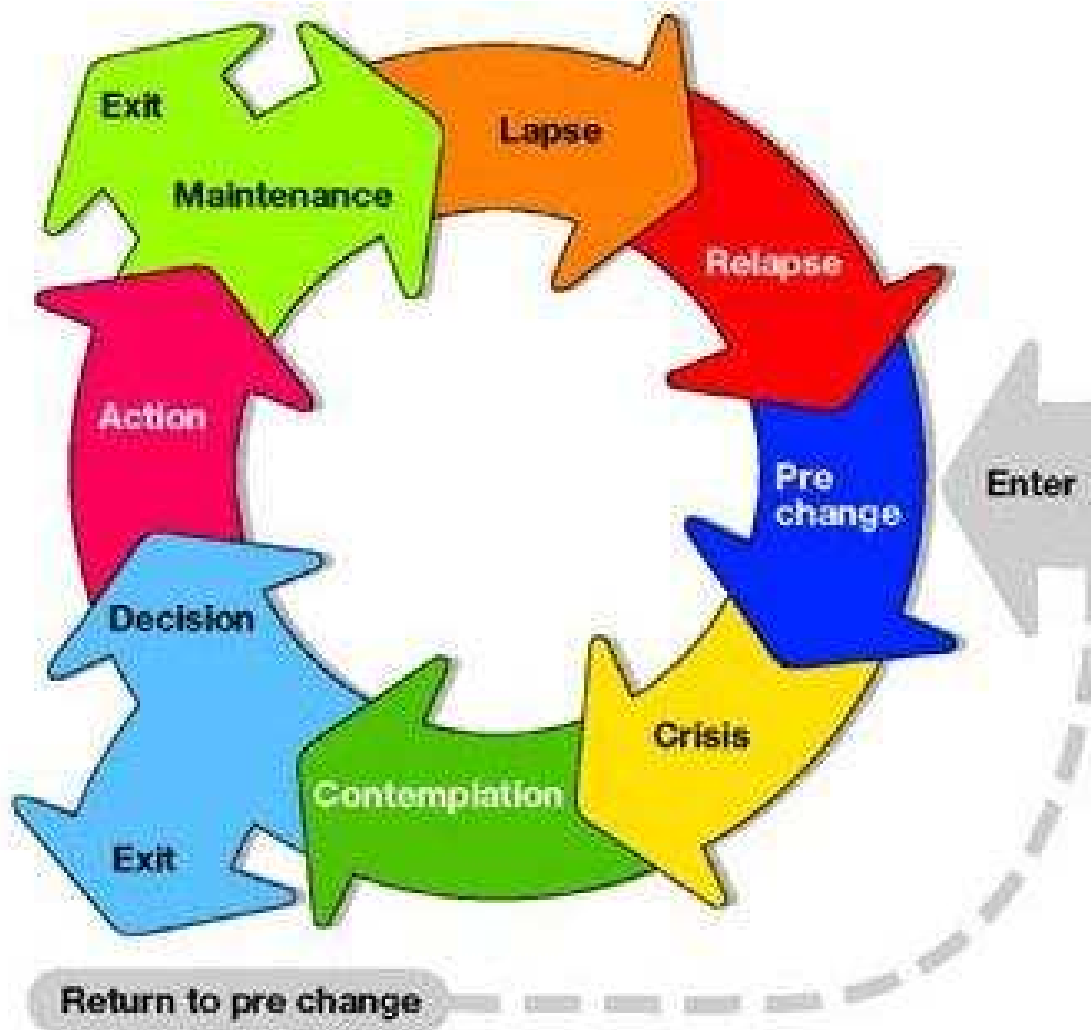

Cyklus změny - základní nástroj motivačních rozhovorů

- model J.Prochasky a C.DiClementiho (1982)
- založený na studiu jednotlivých fází změny
- je aplikovatelný jak na přirozené osobní změny, tak na změny v průběhu poradenství/terapie
- motivace = aktuální stav jedince či jeho aktuální připravenost ke změně

The Process of Change dle ministerstva spravedlnosti Velké Británie

Co dělá léčbu účinnou?

- poradenství před nástupem - práce s motivací klienta
- individualizovaný přístup ke klientovi
- volba vhodného druhu léčby
- podpora zapojení klienta do léčby

Poradenství před nástupem

- podporuje motivaci klienta
- urychluje vstup klienta do léčby
- zvyšuje schopnost klienta se udržet v léčbě
- zvyšuje zapojení klienta do léčebného procesu
- snižuje riziko předčasného odchodu klienta z léčby (zvláště tzv. časného vypadnutí – klient ani nenastoupí, příp. odchází v prvním období léčby)

Vhodné postupy pro předjednání léčby

- vyhodnocení potřeb a problémů klienta
- specifikace klientových cílů
- vytvoření plánu pro jejich dosažení
- harm reduction
- stabilizace, případně snížení užívání drog
- nasměrování klienta do léčby v zařízení vybraném tak, aby odpovídalo potřebám klienta
- monitorování léčebného procesu a pokroků
- zajištění dalšího kontaktu v případě vypadnutí z léčby

Jak probíhá v praxi ukládání OL?

- Pokuste se vytvořit seznam jednotlivých kroků, které vedou u vašich klientů k uložení OL?

Proces ukládání OL v praxi – I.

- 1) pachatel – uživatel OPL (zjevný nebo tuto okolnost zmíní)
- 2) přibrání znalce
- 3) pohovor soudního znalce s klientem
- 4) vypracování znaleckého posudku
- 5) návrh SZ ve vztahu k uložení OL
- 6) rozhodnutí soudu (striktně dle znaleckého posudku, pokud se nezměnily okolnosti)

Proces ukládání OL v praxi – II.

- 7) „výběr“ léčebného zařízení soudním úředníkem
- 8a) usnesení o nařízení OL klient obdrží nařízení OL do zdrav.zařízení
- 8b) zdravotnické zařízení obdrží: nařízení OL, znalecký posudek, opis protokolu o výsledku znalce, opis lékařské zprávy

Typy pro praxi

- spolupráce jednotlivých institucí (policie, st.zástupce, soud, PMS, znalec,drogová služba)
- poradenství před nařízením/nástupem do léčby
- aktivní role klienta v rámci trestního řízení – ideálně v rámci intenzivní spolupráce s probačním pracovníkem ve fázi před rozhodnutím soudu
- prostor pro klienta, aby si mohl sám zvolit léčbou

Otázka pro vás?

- Domníváte se, že předjednání OL může zvýšit její efektivitu?

Seznam použitých zdrojů

- Miller, R.W., Rollnick, S. (2003): **Motivační rozhovory. Příprava lidí ke změně závislého chování.**
- Kalina, K. (1999): **Kvalita a účinnost v prevenci a léčbě drogových závislostí**
- Kudrle, S.: Nucení k léčbě, jeho význam možnosti a meze in Sotolář a kol. (2002): **Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení.**
- Kalina a kol. (2001): **Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí**
- zákon č. 140/1961 Sb., **trestní zákon**
- zákon č. 141/1961 Sb., **trestní řád**

Kontakty

mullerova @adiktologie.cz
gajdosikova@adiktologie.cz

Děkujeme za pozornost😊

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN
EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM,
ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU ČESKÉ REPUBLIKY
A Z ROZPOČTU HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

